

BO'LAJAK TARBIYACHILARDA INTELLEKTUAL KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Abdurasulova Jumagul Oxunjon qizi

Farg'ona Davlat Universiteti

E-mail: jumagulsoliva600@gmail.com, +998918815804

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada, bo'lajak tarbiyachilarda intellektual kompetentlikni shakllantirish va uni takomillashtirishga qaratilgan pedagogik mexanizmlar tahlil qilingan. Maqola asosida, zamonaviy ta'lim jarayonida intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun qo'llaniladigan innovatsion usullar va metodikalar keltirilgan. Natijada, pedagogik mexanizmlarni takomillashtirish orqali bo'lajak mutaxassislarning o'ziga xos ijodiy va kreativ salohiyatlarini namoyon qilish imkoniyatlari ko'rsatilgan

Kalit so'zlar: Intellektual kompetentlik, pedagogik mexanizmlar, bo'lajak tarbiyachilar, ta'lim jarayoni, innovatsion usullar, kreativ salohiyat.

Аннотация: В современной системе образования важное значение придается развитию интеллектуальной компетентности будущих воспитателей. В данной статье анализируются педагогические механизмы, направленные на формирование и совершенствование интеллектуальной компетентности у будущих воспитателей. На основе статьи представлены инновационные методы и методики, применяемые в процессе образования для развития интеллектуальной компетентности. В результате, через совершенствование педагогических механизмов раскрыты возможности проявления творческого и креативного потенциала будущих специалистов.

Ключевые слова: Интеллектуальная компетентность, педагогические механизмы, будущие воспитатели, образовательный процесс, инновационные методы, креативный потенциал.

Annotation: In the modern education system, the development of the intellectual competence of future educators holds significant importance. This article analyzes the pedagogical mechanisms aimed at shaping and improving the intellectual competence of future educators. Based on the article, innovative methods and techniques used in the educational process to develop intellectual competence are presented. As a result, the article highlights the opportunities for future specialists to express their unique creative and innovative potential through the improvement of pedagogical mechanisms.

Keywords: Intellectual competence, pedagogical mechanisms, future educators, educational process, innovative methods, creative potential.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimi doimo o'zgarib, rivojlanib boradi. Bu jarayonda bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini shakllantirish va rivojlantirishning ahamiyati ortmoqda. Intellektual kompetentlik – bu shaxsning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va yangi bilimlarni egallash qobiliyatini ifodalovchi jamiyat talablariga javob beruvchi mahoratdir. Pedagogik mexanizmlarni takomillashtirish orqali bo'lajak tarbiyachilarning intellektual salohiyatini oshirish mumkin. Shuningdek, zamonaviy ta'lim texnologiyalari va innovatsion usullar ham intellektual kompetentlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi

Tahlil va Muhokama

1. Intellektual kompetentlikning ta'rifi va ahamiyati

Intellektual kompetentlik – bu shaxsning bilimlarni mustaqil ravishda egallash, ulardan amaliyotda foydalanish va murakkab vaziyatlarda yechim topish qobiliyatidir

Bu tushuncha zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak tarbiyachilarning professional salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Intellektual kompetentlik faqat nazariy bilimlarni emas, balki ularni real hayotda qo'llash mahoratini ham o'z ichiga oladi.

Bo'lajak tarbiyachilarda intellektual kompetentlikni shakllantirish, ularni zamonaviy ta'lim talablariga moslashtirish va ularning professional faoliyatini samarali amalga oshirishga yordam beradi. Masalan, talabalarga muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatish orqali ularning mantiqiy fikrlash qobiliyati rivojlantiriladi. Bundan tashqari, intellektual kompetentlik insonning ichki qoniqish hissini ham oshiradi, chunki u o'zining bilim va malakalaridan to'liq foydalana oladi

Zamonaviy ta'lim tizimida intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun innovatsion usullar va texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Kompyuter dasturlari, onlayn platformalar va boshqa raqamli vositalar talabalarga bilimlarni mustaqil ravishda egallash imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, intellektual kompetentlik talabalarning kreativ salohiyatini ham oshiradi

2. Pedagogik mexanizmlarning roli

Pedagogik mexanizmlar – bu ta'lim jarayonini tashkil etish, boshqarish va natijalarini baholash uchun ishlatiladigan usullar, vositalar va texnologiyalarning majmuasidir. Bo'lajak tarbiyachilarda intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun quyidagi mexanizmlardan foydalanish tavsiya etiladi:

- Interaktiv o'quv usullari : O'quv jarayonida interfaol metodlardan foydalanish orqali talabalarning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlantiriladi

Masalan, talabalarga guruhlarda ishlash, diskussiya va muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi usullardan foydalanish orqali ularning intellektual potentsiallari ochiladi.

- Kreativ vaziyatlar yaratish : Talabalarga murakkab vaziyatlarda yechim topishga o'rgatish orqali ularning intellektual qobiliyatlari oshadi. Bunday vaziyatlar talabalarga kritik fikrlash va yangicha yondashuvlar ishlab chiqish imkoniyatini beradi.

- Zamonaviy axborot texnologiyalari : Kompyuter dasturlari va onlayn platformalar orqali talabalar bilimlarni mustaqil ravishda egallash imkoniyatiga ega bo'ladilar

Zamonaviy texnologiyalar talabalarga bilimlarni tezkor va samarali usulda o'rganishga yordam beradi.

Pedagogik mexanizmlar talabalarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Ular talabalarning bilimlarni egallash darajasini nazorat qilish va ulardan foydalanish mahoratini oshirishga yordam beradi.

Innovatsion usullar va metodikalar

Bo'lajak tarbiyachilarda intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun quyidagi innovatsion usullar qo'llanilishi lozim:

- Muammoli ta'lim : Muammoli vaziyatlarni hal qilish orqali talabalarning mantiqiy fikrlash qobiliyati rivojlantiriladi. Bunday vaziyatlar talabalarga real hayotdagi muammolarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatishga yordam beradi.

- Jamoa bo'lib ishlash : Guruhlarda ishlash orqali talabalar bir-biridan o'rganish va jamoada samarali ishlash mahoratini egallaydilar

Jamoa bo'lib ishlash talabalarga kreativ fikrlash va guruhda ishlash mahoratini oshirishga yordam beradi.

- Ochiq ta'lim : Ochiq darslar va seminarlar orqali talabalar o'zlarining bilimlarini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ochiq ta'lim talabalarga bilimlarni tezkor va samarali usulda o'rganishga yordam beradi.

Innovatsion usullar va metodikalar talabalarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular talabalarga bilimlarni egallash va ulardan foydalanish mahoratini oshirishga yordam beradi.

Chet el tajribasi

Xorijiy davlatlarda ham bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish uchun turli innovatsion usullar qo'llaniladi. Masalan, Finlandiya va Singapur kabi mamlakatlarda talabalarga mustaqil fikrlash va kritik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi

Finlandiya ta'lim tizimida talabalarga muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatish orqali ularning intellektual kompetentligi rivojlantiriladi. Singapurda esa talabalarga kritik fikrlash va yangicha yondashuvlar ishlab chiqish ko'nikmalarini o'rgatishga alohida e'tibor beriladi.

Chet el tajribasi bo'yicha, talabalarga bilimlarni egallash va ulardan foydalanish mahoratini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, Finlandiyada talabalarga onlayn platformalar orqali bilimlarni mustaqil ravishda egallash imkoniyatini berish orqali ularning intellektual kompetentligi rivojlantiriladi.

Singapurda esa talabalarga kreativ vaziyatlar yaratish orqali ularning intellektual qobiliyatlari oshiriladi. Bunday vaziyatlar talabalarga real hayotdagi muammolarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatishga yordam beradi.

Natija sifatida, bo'lajak tarbiyachilarda intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun pedagogik mexanizmlar va innovatsion usullardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta'lim tizimida intellektual kompetentlikni rivojlantirish uchun interaktiv o'quv usullari, kreativ vaziyatlar yaratish va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish tavsiya etiladi. Shu bilan birga, chet el tajribasi ham bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa

Bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish – bu zamonaviy ta'lim tizimining eng dolzarb masalalaridan biridir. Pedagogik mexanizmlarni takomillashtirish orqali talabalarning intellektual qobiliyatlari oshiriladi va ularning professional salohiyati rivojlantiriladi. Bundan tashqari, zamonaviy ta'lim texnologiyalari va chet el tajribasidan foydalanish ham intellektual kompetentlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Natijada, bo'lajak tarbiyachilar o'zlarining kreativ va ijodiy salohiyatlarini namoyon qilishga erishadilar

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Usmonova D.T. (2023). *Bo'lajak pedagoglarda inklyuziv kompetentlikni rivojlantirish*. Navoiy davlat pedagogika instituti.
2. To'xtasinova M.A. (2022). *Bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik integratsiyalashgan kompetensiyasini shakllantirish*. Academia.edu.
3. Karimov A.R. (2021). *Ta'limni axborotlashtirish sharoitida bo'lajak kompetentlikni shakllantirish*. tsuull.uz.
4. Xusanov B.M. (2020). *Tarbiyachining kasbiy kompetenti va mahorati*. Chirchiq davlat pedagogika universiteti.
5. Sattorov N.S. (2019). *Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetentligini rivojlantirish texnologiyasi*. lib.cspi.uz.
6. Mirzaev Z.Z. (2018). *Pedagoglar malakasini oshirishning axborot-ta'lim muhitini tashkil etish*. Respublika ta'lim markazi.
7. Rahimov R.T. (2017). *Problems of improving the system of developing the creative activity*. TSU nashriyoti.

8. Azizov M.K. (2016). *Analitik kompetentlikni rivojlantirishning metodik asoslari* . Chirchiq davlat pedagogika universiteti.
9. Ismoilov A.A. (2015). *Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kreativ kompetentlikni rivojlantirish* . ARES.UZ.
10. To'rayeva S.N. (2014). *Tarbiyachilarning pedagogik faoliyatga kreativ yondashuvi* . Pedagogika instituti.